

Gabriele d'Annunzio

Autor: Přemysl Čech

Gabriele d'Annunzio a Filippo Tommaso Marinetti; dva italské umělci, básníci, spisovatelé, ale také bojovníci a dobrodruzi. Neobyčejné životy dvou přátel a zároveň rivalů. Muži natolik podobní, a přesto tak odlišní. V našem jazykovém prostředí osobnosti, které jsou známé spíše hrstce nadšenců, přestože se překlady jejich prací rozhodně nerovnájí nule. Současníci, kteří své životy prožili dost možná v nejbouřlivější epoše evropských dějin, kdy zanikaly staleté monarchie a rodila se masová (modernistická) hnutí, deroucí se k moci. Pojdme si společně alespoň v omezeném rozsahu připomenout jejich pozoruhodné činy, které v mnohém připomínají vyprávění dávných heroických příběhů našich tisíciletých dějin.

Začněme u „*Commandanta z Fiume*“, po němž je pojmenována vždy alespoň jedna ulice v každém trochu větším italském městě. Řeč je samozřejmě o Gabrielu d'Annunziovovi. Abychom společně pochopili o jak důležitou a vlivnou postavu italského veřejného života přelomu devatenáctého a dvacátého století jde, vraťme se na úplný začátek. 12. března roku 1863 se do středostavovské rodiny v Pescaře narodil chlapec, jenž dostal jméno Gabriele. Původní rodinné příjmení Rapagnetta otec změnil na honosnější d'Annunzio.* Jeho umělecký talent nezůstal dlouho skryt a už v šestnácti letech vydal svoji prvotinu *Primo vera*. Po skončení Liceo Cicognin (střední škola) v Pratu v roce 1881 nastoupil na římskou univerzitu La Sapienza, kde se téměř okamžitě stal členem všemožných literárních sdružení a taktéž přispíval do místního tisku. V roce 1889 mu v Miláně vyšel první román *Il Piacere*, který byl mimořádně úspěšný (česky vyšel pod lehce matoucím názvem *Dítě rozkoše* již r. 1898).

Hlavním hrdinou je Andrea Sperelli, který na jedné stránce říká: „*Musíme tvořit vlastní život, stejně jako tvoříme umělecké dílo. Je nezbytné, aby život intelektuála byl jen jeho vlastním výtvořem. Právě v tom spočívá naše skutečná převaha.*“ Hlavní postava do značné míry odráží samotného autora. Navíc děj románu byl zasazen do reálného italského prostředí a atmosféry doby vydání. I proto dílo vzbudilo tak velký ohlas. Tisíce mladých mužů se Sperelliho pokoušeli napodobovat v podstatě ve všem. Následovaly další romány, z nichž většina byla tehdy přeložena i do češtiny, např. salonně nietzscheovský *Nevinný* (v r. 1976

slavně zfilmovaný **Viscontim**), ještě (symbolistně) dekadentnější *Triumf smrti* (poslední ze sedmi českých vydání je z r. 2000 [v dnes již nefukčním nakladatelství Ivo Železný – pozn. DP]), *Panny ze skal* (první kapitola obsahuje autorovu asi nejucelenější formulaci **surhumanistického** mýtu!), wagneriánský *Oheň* (s vizionářským závěrem „latinských vavříků“ na cestě k „bavorským výšinám“) a již prefuturistický („aviatický“) *Snad ano, snad ne* z r. 1910... D'Annunzia bylo najednou všude plno. Výstižně to shrnul tehdejší literární kritik Giuseppe Antonio Borghese: „*Po celá desetiletí neuplynul měsíc, týden či dokonce den, kdy by se k uším a do představ jeho současníků nedostala ohlušující ozvěna nějakého d'Annunziova dobrodružství.*“

Tak jak jeho hrdinové i Gabriele žil velice okázalý a nákladný život. Peníze pro něho nikdy nepředstavovaly něco, nad čím by se chtěl nějak hlouběji zamýšlet. Proto byl útěk před věřiteli do Paříže (1910) jen logickým důsledkem jeho obřích dluhů. Ještě před tím (1909) však poprvé zažil, jak vypadá svět z kokpitu letadla. Což byl pro d'Annunzia zážitek, který mu do konce jeho dnů změnil život.

V Paříži, kam se d'Annunzio na následujících pět let uchýlil, se jeho okázalý život mírně zklidnil, třebaže francouzské překlady jeho knih se dobře prodávaly a zajistily mu tak živobytí důstojné jeho dandyovské pověsti. V *culte du moi* podobně utvářeným Mauricem Barrèsem, francouzským dandym (*Kniha krve, rozkoše a smrti*) a „prvním národním socialistou“ (*Na cizí půdě*), sdílel vášnivé wagneriánství. A seznámil se zde i s naším druhým hrdinou, F. T. Marinettim, s nímž sdílel futuristický pohled na válku, jakožto hygienu světa. Mnoho se napsalo o tom, jak se ve vzduchu postupně takřka zhmotnilo očekávání válečné vřavy, načež stačila jiskra a opravdu vypukla. d'Annunzio z Francie vytrvale přispíval do italského tisku a svými články burcoval Itálii ke vstupu do války, byl, tak jako Mussolinini, intervencionistou. V roce 1915 už to nevydržel a vrátil se do vlasti, kde se mu dostávalo masových ovací.

Itálie není muzeum, hotel, letoviště, horizont zbarvený do modra pro mezinárodní líbánky.

Věrný svým představám nechal se ve svých dvaapadesáti letech zapsat jako válečný dobrovolník. Přestože toto rozhodnutí mělo i ryze osobní, estetický a propagandistický rozměr, nelze **d'Annunziovi** upřít, že jako válečný pilot zažil řadu skutečných bojových situací a v roce 1916 při jedné z nich přišel o oko. Během rekonvalescence v Benátkách, ještě poloslepý, napsal existenciální zkušeností „na hraně“ (života a smrti) prodchnuté *Notturmo*, do češtiny žel dosud nepřeložené. Mimo vojenskou službu však nezůstal dlouho, a i přes protesty lékařů se zúčastnil slavných bojů na (dnes) slovinské Soči.

Ty nejslavnější d'Annunziovy válečné akce však měly teprve přijít. První z nich je tzv. **Beffa di Buccari**, kdy se s hrstkou dalších odvážlivců vydal na třech torpédových člunech do nepřátelských vod rakousko-uherského námořnictva, aby zaútočili na flotilu kotvící v malém přístavu v zátocě dnešního chorvatského **Bakaru** (Buccari). Vypálili na ní několik torpéd a na místě zanechali letáky vysmívající se c. k. vojákům. Akce neměla velký vojenský význam,

avšak zprávy a šuška o tomto kousku (Beffa) pozvedly italským vojákům za vleklého konfliktu náladu a ty rakouské znejistily.

Druhou podobnou akcí byl **Volo su Vienna** (Přelet nad Vídní), kdy osm letounů, dvojplošníků, odstartovalo z italské Parmy a odtud zamířily nad hlavní město císařství. Celková vzdálenost letu byla bezmála 1000 km, navíc z větší části nad nepřátelským územím. Nad Vídní pak Italové shodili dvě verze propagandistických letáků. Autorem jedné z nich byl sám d'Annunzio. Po sedmi hodinách letu se sedm letadel úspěšně vrátilo, pouze jeden z pilotů musel nouzově přistát a padl do zajetí. Úspěch tohoto aviatického dobrodružství byl tentokrát ještě větší než s torpédovými čluny. Zprávu totiž převzal snad všechen světový tisk a dopad na morálku obou stran byl nezanedbatelný. I díky tomu se d'Annunzio stal žijící legendou, básníkem-válečníkem...

Italský překlad německého letáku „Přelet nad Vídní“ Gabriele d'Annunzia z 9. srpna 1918, jehož autorem je **Ugo Ojetti**.

Poznámka DP:

* Ačkoli pravopisně správná forma příjmení je **D'Annunzio**, spisovatel se po celý svůj život podepisoval jako d'Annunzio.

Původně psáno pro časopis **Reconquista**, pro Dělský potápěč upravil a doplnil **Karel Veliký**.